

regionaalhistorischcentrum
Vecht en Venen

RHC

**Vecht en Venen
2009-2011**

**van streekarchivariaat
naar regionaal historisch centrum**

Inhoud

Voorwoord	9
Inleiding	11
Positionering	16
Bestuur	18
Medewerkers	20
Klant	23
Publieksactiviteiten	28
Samenwerking en verbinding	32
Educatie	34
Digitaal	36
Collectievorming en borging	41
Toezicht en inspectie	53
Nawoord	55
Colofon	56

verleden
heden
toekomst

Voorwoord

Voor u ligt een verslag van de eerste jaren van het RHC Vecht en Venen. Dit verslag vormt de afsluiting van een periode van centralisatie en verandering.

Het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen beleefde in 2009 een prachtige start en opening in het Cultuurhuis in Breukelen.

Voortgekomen uit het Streekarchivariaat Vecht en Venen, dat archieven uit de regio op locatie in de gemeentehuizen beheerde, betekende de centralisatie voor het RHC Vecht en Venen een professionalisering op het vlak van archiefbeheer en dienstverlening. Onze klanten en medewerkers zijn nu gewend aan en bekend met de nieuwe locatie.

De tijd is rijp voor het zetten van een volgende stap.

In 2011 ontviel het RHC Vecht en Venen zijn directeur en streekarchivaris dhr. Jaap Berghoef. Dhr. Berghoef was al meer dan tien jaar werkzaam als archivaris in de regio en had vele contacten in het cultuurhistorische veld. Zijn inzet voor het genereren van aandacht voor de lokale en regionale geschiedenis is van grote waarde geweest.

In 2011 heeft het gehele team van het RHC Vecht en Venen en in het bijzonder dhr. Ton Hagen zich ingezet om de voortgang van de bedrijfsvoering te garanderen. Dat is gelukt. Het RHC Vecht en Venen staat nu aan het begin van een nieuwe fase. We gaan naar buiten, op zoek naar samenwerking en verbinding.

Ik nodig u van harte uit een bezoek te brengen aan het RHC Vecht en Venen, bijvoorbeeld tijdens de Maand van de Geschiedenis.

Bernadine Ypma
Directeur / streekarchivaris

Inleiding

Het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen biedt historische informatie en beleving. Het is een open organisatie waar iedereen welkom is. In juni 2009 opende het RHC Vecht en Venen officieel de deuren van zijn nieuwe locatie in Breukelen. De periode rond de opening van de nieuwe ruimte heeft in het teken gestaan van de verhuizing van 3000 meter archief vanuit diverse locaties. Na de opening werd het publiek uitgenodigd een bezoek te brengen aan het Cultuurhuis. Naast het reguliere studiezaalbezoek heeft het RHC Vecht en Venen in de eerste periode meer dan 1250 mensen een rondleiding door het gebouw en de depots gegeven.

De diverse archieflocaties van de voorloper van het RHC Vecht en Venen, het Streekarchivariaat Vecht en Venen, waren gehuisvest in de gemeentehuizen. Het centraliseren van de archiefdienst in Breukelen geeft de mogelijkheid de taken voor beheer, behoud en beschikbaarstelling te bundelen en efficiënt uit te voeren.

Het RHC Vecht en Venen is gevestigd in het Cultuurhuis. Het van oorsprong Scandinavische concept waarbij verschillende instellingen op het gebied van welzijn, cultuur en educatie samenwerken, is in 2000 geïntroduceerd in Nederland. In het Cultuurhuis in Breukelen zijn de openbare bibliotheek, een kinderdagverblijf, een amateurtheater, een cultuurpunt en een middelbare school gevestigd. Het RHC Vecht en Venen heeft tijdens de periode van verslaglegging veelvuldig samengewerkt met de middelbare school Brokdele op het gebied van archiefeducatie en ook met de bibliotheek zijn goede contacten.

Educatie is sinds de opening een speerpunt geweest. Door begeleiding van de deskundige medewerkers van het RHC Vecht en Venen zijn vele onderzoeken van onze klanten tot een goed einde gebracht. Ambtenaren van de Bilt, De Ronde Venen en Stichtse Vecht deden veelvuldig verzoeken die snel en efficiënt zijn afgehandeld. De scholieren van het middelbaar onderwijs zijn bekend geraakt met de lokale geschiedenis door middel van op maat gemaakte archiefeducatie. Voor de beginnende onderzoeker is de mogelijkheid geboden om een cursus genealogie te volgen. Door actief ondersteuning te bieden bij lokale en regionale activiteiten zoals tentoon-

stellingen heeft het RHC Vecht en Venen ook buiten de muren van het Cultuurhuis de belangstelling voor de lokale geschiedenis gestimuleerd.

Het RHC Vecht en Venen beheert en houdt toezicht op de archieven voor de gemeenten die samen partner zijn in de gemeenschappelijke regeling. De drie gemeenten zijn in de verslagperiode geïnspecteerd. Daarnaast vervult het RHC Vecht en Venen ook de toezichtstaak voor gemeenschappelijke regelingen waarbij de vestigingsplaats in de regio ligt, zoals de Milieudienst Noord-West Utrecht.

Het RHC Vecht en Venen heeft zijn website de afgelopen periode ontwikkeld tot een digitale toegang van de collectie. Het gebruik van archieven groeit door digitalisering. De digitale dienstverlening en het gebruik van sociale media wordt de komende jaren doorontwikkeld. Digitalisering maakt het verre verleden en de recente geschiedenis toegankelijk voor meer en meer divers publiek.

Het Regionaal Historisch Centrum

Vecht en Venen

In juni 2009 opende het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen officieel haar deuren in het Cultuurhuis aan de Schepersweg 6e in Breukelen. De depots geven ruimte aan vijf kilometer archief waarvan momenteel ruim drie kilometer in gebruik is. Het RHC Vecht en Venen beschikt over een ruime studiezaal, een auditorium, een leescafé, een vergaderruimte en kantoorruimte. Het RHC Vecht en Venen is vier dagen per week en, behoudens in de zomer, een avond per week open. In de studiezaal kan de klant originele archiefstukken inzien of de gedigitaliseerde bronnen doorzoeken.

Alles wat bij het RHC Vecht en Venen bewaard wordt kan, op een enkele uitzondering na, door de klant geraadpleegd worden. Het RHC Vecht en Venen biedt de klant deskundige hulp tijdens archiefonderzoek in de studiezaal, en op aanvraag worden er ook cursussen georganiseerd. Het RHC profileert zich ook buiten de muren van het Cultuurhuis door actief deel te nemen aan samenwerkingsprojecten, tentoonstellingen en publicaties.

In de komende jaren zal de digitale dienstverlening een vlucht gaan nemen. De huidige website geeft de klant de mogelijkheid zijn of haar archiefbezoek deels voor te bereiden. Op de website krijgt de klant een overzicht van de archieven van het RHC Vecht en Venen. De komende jaren wordt ingezet op het online doorzoekbaar maken van de meest populaire bronnen van het RHC Vecht en Venen en laagdrempelig digitaal contact met de archivaris. Daarnaast zijn er op de huidige website webtentoonstellingen te bezichtigen en kan de klant algemene informatie vinden op de website.

Positionering

Het RHC Vecht en Venen is een gemeenschappelijke regeling waaraan de gemeenten De Bilt, De Ronde Venen en Stichtse Vecht deelnemen. Zijn voorganger, het streekarchivariaat Vecht en Venen, beheerde de archieven van de gemeente Abcoude, De Bilt, Maartensdijk, Breukelen, Loenen, Maarsse en De Ronde Venen. Bij de gemeentelijke herindeling op 1 januari 2011 zijn de gemeente Breukelen, Loenen en Maarsse samengevoegd tot de nieuwe gemeente Stichtse Vecht en de gemeenten Abcoude en De Ronde Venen tot de nieuwe gemeente Ronde Venen. Het RHC Vecht en Venen beheert, behoudt en stelt de archieven van deze drie partners in de regeling beschikbaar. Ook heeft het RHC Vecht en Venen toezicht op de in de regio gevestigde gemeenschappelijke regelingen. Het RHC Vecht en Venen bedient een groot gebied met circa 150.000 inwoners en beheert een uniek archief van een regio met een rijke geschiedenis.

De wettelijke taken van het RHC Vecht en Venen zijn borging en beschikbaarstelling van de historische archieven en toezicht op de niet-overgebrachte archieven. De archieven zijn openbaar en toegankelijk volgens de Archiefwet (tenzij volgens de wet anders bepaald) en moeten kosteloos

raadpleegbaar zijn voor de burger. Het RHC Vecht en Venen beheert de archieven en draagt zorg voor de openbaarheid en toegankelijkheid. De toezichtstaak van het RHC Vecht en Venen is een wettelijke taak waarbij de actuele archiefvorming en het beheer van de niet-overgebrachte archieven worden geïnspecteerd. Daarnaast houdt het RHC Vecht en Venen toezicht op de overdracht van de archieven naar de archiefbewaarplaats en dient het RHC Vecht en Venen de vernietigingslijsten te controleren en ondertekenen.

Geheugen

Het oudste stuk in de collectie van het RHC Vecht en Venen dateert van 1515. Vanaf de zestiende eeuw neemt de omvang van de archieven toe. De moderne staat ontwikkelt zich in die periode en de omvang van het vastleggen en administreren van afspraken neemt toe. De geschiedenis van het openbaar archiefwezen in Nederland start in 1802 met de aanstelling van de eerste archivaris van de Bataafse Republiek Hendrik van Wijn. Het archief vormde het geheugen van de samenleving en doet dat vandaag de dag nog steeds.

Bestuur

Het algemeen bestuur van het RHC Vecht en Venen, de Archiefcommissie, bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van de centrumgemeente vervult de rol van voorzitter. Adviserende leden zijn de provinciale archiefinspecteur en de streekarchivaris. De streekarchivaris vervult ook de rol van secretaris.

Dhr. Jaap Berghoef was vanaf 1999 verbonden aan het RHC Vecht en Venen en voorgangers. Zijn directeurschap stond in het teken van klantvriendelijkheid en cultuurbehoud. Hij legde zich toe op het verwerven van particuliere archieven, zoals van sportverenigingen, kerken, politieke partijen, buitenplaatsen en bekende families. De collectie van het RHC Vecht en Venen is mede door de inzet van dhr. Berghoef en zijn opmerksaamheid voor bijzondere archivalia een unieke collectie. Een groot wapenfeit in de carrière van dhr. Berghoef is de totstandkoming van de centrale huisvesting van het RHC Vecht en Venen in Breukelen. Dhr. Berghoef is op 14 juli 2011 op 53 jarige leeftijd overleden na een periode van ziekte.

Bestuurssamenstelling vanaf de centralisatie tot 2011:

Dhr. R.G. Boekhoven, voormalige gemeente Loenen (voorzitter)

Dhr. G. Mik, voormalige gemeente Breukelen

Mevr. M. Brugman, gemeente De Ronde Venen

Dhr. J. Streng, voormalige gemeente Abcoude

Mevr. M. van 't Veld, voormalige gemeente Maarssen

Dhr. J. Berghoef, directeur en streekarchivaris RHC Vecht en Venen (secretaris)

Mevr. I.E.C.M. Broos, provinciaal archiefinspecteur

Bestuurssamenstelling vanaf 2011 tot heden:

Dhr. A.J. Gerritsen, gemeente De Bilt

Dhr. M. Divendal, gemeente De Ronde Venen

Mevr. M. van 't Veld, gemeente Stichtse Vecht (voorzitter)

Dhr. A. Hagen, plaatsvervangend streekarchivaris tot 2012 (waarnemend secretaris)

Mevr. B.F.J. Ypma, directeur en streekarchivaris RHC Vecht en Venen vanaf 2012 (secretaris)

Mevr. I.E.C.M. Broos, provinciaal archiefinspecteur

Medewerkers

Het team van het RHC Vecht en Venen bestaat uit de mevr. B.F.J. Ypma MA, dhr. A. Hagen, dhr. drs. B. Jagt, mevr. drs. E. Drees, dhr. drs. C.J. de Kruijter (tot juli 2012), mevr. B. van Tol-Burgers, mevr. P. Engelberts en mevr. drs. W. de Kruijter-Zandstra.

Het RHC Vecht en Venen wordt ondersteund door een groep vaste vrijwilligers. De taken van de vrijwilligers lopen zeer uiteen maar houden vooral verband met het toegankelijk maken van de unieke collectie. De groep vrijwilligers die zich de afgelopen jaren ingezet hebben voor het RHC Vecht en Venen zijn mevr. M. Balgooi, dhr. H. Leemreis, mevr. M. Smit, dhr. A. Zwart, dhr. W. Ulijn, dhr. L.H. Cohen, Dhr. C. Lelieveld, dhr. N. van Eijk tot 2011. De huidige groep vrijwilligers bestaat uit mevr. A. van Straalen, mevr. M. van Dijk, mevr. J. Nieuwland, dhr. F. Klok, mevr. N. van Haaften, dhr. P. van Dorssen, mevr. M. Kennis, dhr. S. Veerhuis, dhr. A. van Tol, dhr. A. van Ankeren, dhr. J. Klijn, dhr. W. van Schaik, mw. W. Bekker, mevr. W. Storimans, dhr. T. Kooiman, mevr. L. Verhoek, mevr. A. Stam, mevr. G. Verhaar, dhr. A. van Berkel en dhr. T. Hertsenberg.

Centralisatie RHC Vecht en Venen

Het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen is een onderdeel van het 4 in 1 project in het Cultuurhuis van Breukelen, bestaande uit scholengemeenschap Brokdele, een amateur theater, de openbare bibliotheek, een kinderopvangcentrum en een muziekschool.

De bouw heeft plaatsgevonden in de periode van najaar 2007 tot en met oktober 2008. De voorbereiding van de verhuizing en de daadwerkelijke verhuizing van de archieven heeft veel tijd gevegd. Het betrof een verhuizing vanuit tien locaties naar een nieuwe locatie met als uitgangpunt een goed depotbeheer en materiële verzorging. De dienstverlening verbeterde aanzienlijk door de centralisatie. De verhuizing is door het RHC Vecht en Venen voorbereid en uitgevoerd in de periode oktober 2008 tot en met februari 2009, waarbij de verhuizing is uitgevoerd door de firma Pot Verhuizingen, een bedrijf met ervaring in het verplaatsen van erfgoed. Ruim 3000 meter cultuurhistorisch materiaal van de Vecht- en Veenstreek heeft zijn definitieve bestemming gekregen.

Met de realisatie van het nieuwe RHC Vecht en Venen is een eerste aanzet gegeven naar de professionalisering van de archiefdienst.

De klant

Sinds de opening van de nieuwe studiezaal van Het RHC Vecht en Venen in Breukelen is het bezoekerscijfer en het aantal bezoeken per jaar gestegen. Jaarlijks wordt de studiezaal van het RHC Vecht en Venen circa 1400 keer bezocht. Daarnaast heeft het RHC Vecht en Venen een groot aantal groepen kennis laten maken met de collectie, producten en diensten middels een rondleiding. Na de opening werden er bijna 1200 mensen rondgeleid. De studiezaal ontvangt ruim 450 informatieverzoeken per e-mail per jaar.

Het aandeel bezoekers dat de digitale informatiebalie van het RHC Vecht en Venen bezoekt wordt steeds groter. Het aantal bezoeken en bezoekers aan de fysieke studiezaal stagneert bij de Nederlandse archiefdiensten terwijl de digitale balie steeds drukker bezocht wordt.

De laatste jaren is de website van het RHC Vecht en Venen doorontwikkeld waarbij de combinatie database/zoekmachine DAIS geïmplementeerd is. Daarbij is vooral aandacht geweest voor de toegang tot de diverse genealogische bronnen en het plaatsen van de gedigitaliseerde bestanden van diverse bronnen waaronder de krantencollectie. De cijfers

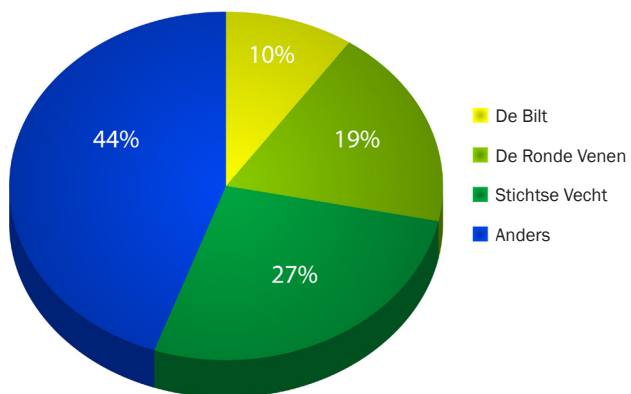
van het digitale bezoek zijn niet nauwkeurig aan te geven. In 2012 is gestart met het bijhouden van de digitale bezoekerscijfers. Het gemiddelde maandcijfer van unieke bezoekers aan de website van het RHC Vecht en Venen is in het eerste kwartaal van 2012 circa 600 personen die gemiddeld vijf minuten op de website verblijven.

Bezoekgegevens

De grafieken tonen de bezoekerscijfers en het doel van het bezoek over de periode van verslaglegging. De bezoekerscijfers nemen toe en de klant uit de regio weet het RHC vecht en Venen steeds beter te vinden. Naast de studiezaalbezoeker vonden ook 1250 bezoeker de weg naar het nieuwe gebouw voor een rondleiding.

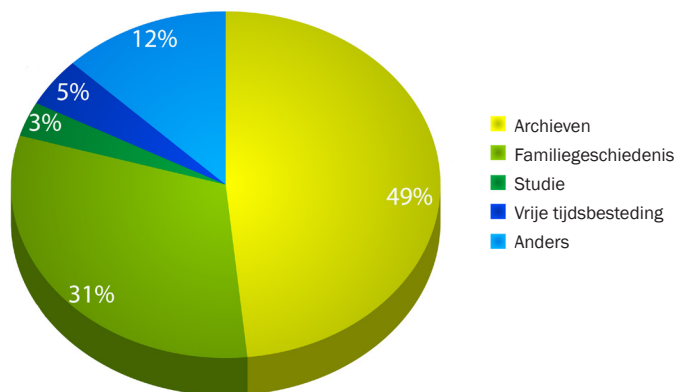
De grafieken tonen alleen de cijfers van het fysieke bezoek. Klantvragen die via telefoon, e-mail of schriftelijk binnen zijn gekomen zijn niet meegenomen. De afgelopen jaren is het aantal klantvragen dat digitaal is binnengekomen merkbaar gegroeid. De website is ontwikkeld tot een handige en belangrijke bron van informatie voor de klant. Vanaf januari 2012 worden ook de aantallen bezoeken van de website en de digitale en telefonische klantvragen bijgehouden.

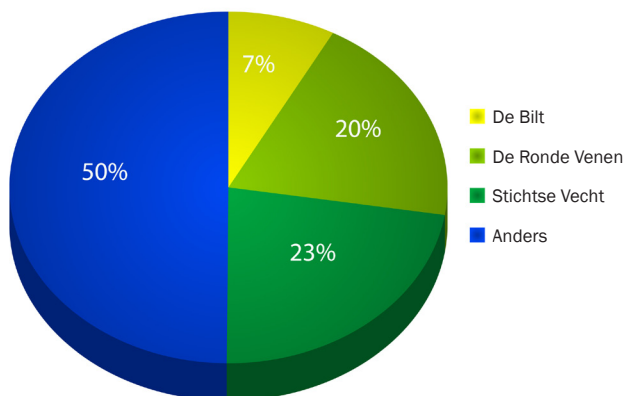
Grafiek bezoekers 2009

In 2009 werd het archief 1261 keer bezocht. De grafiek toont de verdeling van de gemeenten waarvan de bezoekers inwoner zijn. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

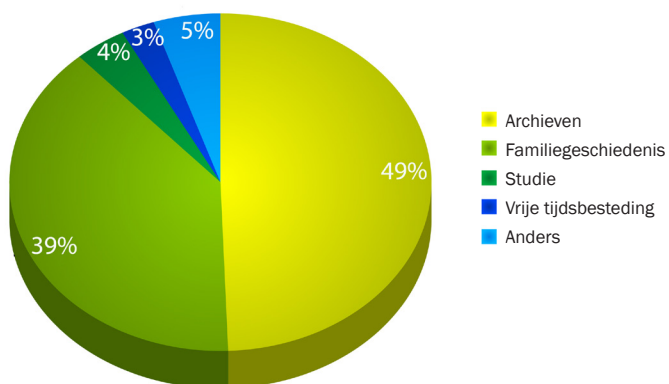
Grafiek onderzoeksdoel 2009

De grafiek toont de verdeling van het doel van het archiefonderzoek van de studiezaal-bezoekers en ambtenaren in 2009. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

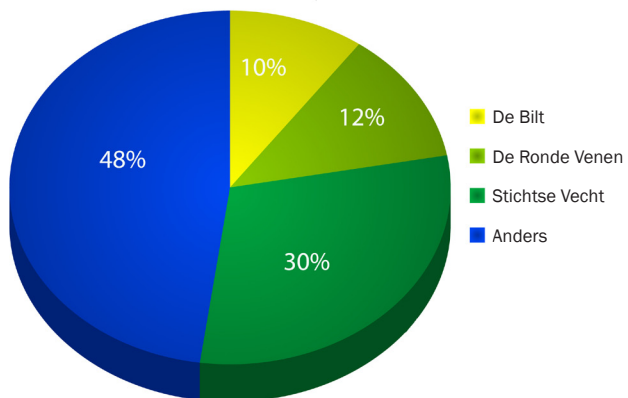
Grafiek bezoekers 2010

In 2010 werd het archief 1443 keer bezocht. De grafiek toont de verdeling van de gemeenten waarvan de bezoekers inwoner zijn. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

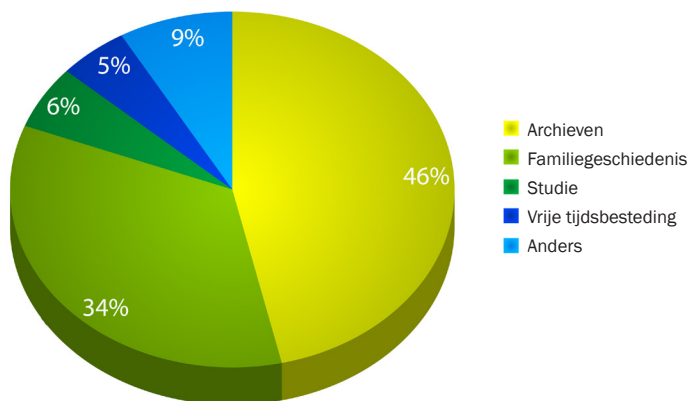
Grafiek onderzoeksdoel 2010

De grafiek toont de verdeling van het doel van het archiefonderzoek van de studiezaal-bezoekers en ambtenaren in 2010. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

Grafiek bezoekers 2011

In 2011 werd het archief 1452 keer bezocht. De grafiek toont de verdeling van de gemeenten waarvan de bezoekers inwoner zijn. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

Grafiek onderzoeksdoel 2011

De grafiek toont de verdeling van het doel van het archiefonderzoek van de studiezaalbezoekers en ambtenaren in 2011. In deze grafiek zijn de klantvragen die via telefoon of e-mail binnenkomen niet meegenomen.

Publieksactiviteiten

Het RHC Vecht en Venen is een klantgerichte organisatie. Gedurende de periode van verslaglegging zijn diverse activiteiten voor het publiek georganiseerd. Met de organisatie van deze activiteiten trekt het RHC Vecht en Venen meer divers publiek en geeft het RHC Vecht en Venen invulling aan de taak historische kennis over de regio te verspreiden en te vergroten.

Opening van het RHC Vecht en Venen

Op 13 juni 2009 vond de feestelijke opening plaats van het nieuwe gebouw van het RHC Vecht en Venen. Na een bezoek aan de scholengemeenschap Brokledede begaf het gezelschap zich richting archief, waar de burgemeesters van Loenen en Breukelen samen met de commissaris van de Koningin in de Provincie Utrecht, dhr. R. Robbertsen werden rondgeleid door de streekarchivaris dhr. Berghoef.

In het RHC Vecht en Venen vond een symbolische overdracht plaats van een archiefdoos van Brokledede door de waarnemend burgemeester van Breukelen, dhr. Mik en burgemeester Boekhoven van Loenen.

Na het officiële gedeelte kregen historische verenigingen uit het werkgebied van het RHC Vecht en Venen de gelegenheid zichzelf te presenteren aan het publiek en kennis te maken met de andere verenigingen uit de regio.

Open Monumentendag

De opening van de Open Monumentendag in 2009 vond op 12 september plaats in het auditorium van het RHC Vecht en Venen. De genodigden konden bij die gelegenheid de eerste tentoonstelling van het RHC Vecht en Venen bekijken, die in navolging van het landelijke thema de titel 'Op de Kaart' droeg.

De tentoonstelling bestond uit vijftien originele kaarten uit de collectie. De tentoonstelling is nu als webtentoonstelling op de website van het RHC Vecht en Venen te bekijken. In 2010 was het RHC Vecht en Venen onderdeel van de route langs monumenten en bezienswaardigheden in de gemeenten Breukelen en Loenen. In het RHC Vecht en Venen konden bezoekers de tentoonstelling over de Oorlogsaffiches bekijken.

Tentoonstellingen

In navolging van het succes van de eerste tentoonstelling 'op de kaart' in 2009 organiseert het RHC Vecht en Venen jaarlijks een tentoonstelling. Rond Bevrijdingsdag 2010 werd de tentoonstelling Oorlogsaffiches 1940-1945 geopend. Affiches waren een belangrijk propagandamiddel van het naziregime. Door middel van kleurrijke affiches op groot formaat en voorzien van korte wervende teksten probeerde de bezetter de publieke opinie in Nederland te beïnvloeden en het Nederlandse volk rijp te maken voor de nationaalsocialistische ideologie. Van de dertien getoonde affiches waren er twaalf afkomstig uit het archief van De Bilt. De affiches waren nog niet eerder aan een groot publiek getoond.

De herindeling van de gemeenten in de Vechtstreek en van Abcoude en de Ronde Venen was een mooie gelegenheid om de door de Hoge Raad van Adel verstrekte gemeentewapens aan het publiek te tonen. Het RHC Vecht en Venen beschikt nog over vijftien originele gemeentewapens. Vanaf 1 februari 2011 konden bezoekers de wapens in het RHC Vecht en Venen bekijken. Na afloop van de tentoonstelling kwam het oude gemeentewapen van de voormalige gemeente Breukelen-Nijenrode boven water.

Genealogische dagen

Op 26 september 2010 was de RHC Vecht en Venen aanwezig op een genealogische dag van de historische Vereniging de Proosdijlanden. Het evenement vond plaats in het dorps-huis De Boei te Vinkeveen, waar het RHC Vecht en Venen genealogisch en historisch materiaal presenteerde op een marktplaats.

Op 21 mei 2011 nam het RHC Vecht en Venen deel aan een genealogische dag in het Utrechts Archief. In de druk bezochte ruimten konden de archiefdiensten uit de provincie hun materiaal presenteren. De dag werd georganiseerd door de Genealogische Vereniging, afdeling Utrecht.

Samenwerking en verbinding

Het RHC Vecht en Venen werkt samen met diverse partners op het gebied van educatie en erfgoed. Naast de logische partners binnen het Cultuurhuis werkt het RHC Vecht en Venen ook samen met het Utrechts Archief en Landschap Erfgoed Utrecht.

Aan het Utrechts Archief is in 2010 beeldmateriaal uitgeleend ten behoeve van een tentoonstelling over het zogenaamde Stichtse Lijntje, de spoorverbinding Utrecht – Baarn. Een ontwerptekening van een Bilthovense villawijk en reclamefolders en ander (beeld)materiaal van het natuurbad De Bilt-sche Duinen werden in tijdelijk bruikleen gegeven.

In 2011 heeft het RHC Vecht en Venen beeldmateriaal en informatie geleverd voor de Canon Noord-West Utrecht, een initiatief van het Landschap Erfgoed Utrecht. De canon maakt onderdeel uit van de Utrechtse Canons, zie www.utrechtsecanons.nl.

In de afgelopen jaren is nauw samengewerkt met historische verenigingen. Zo is er in 2009 beeldmateriaal beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling De Bilt na 1945 van de Historische Kring d'Oude School, beeldmateriaal voor een aantal evenementen van de Historische Kring Breukelen en beeldmateriaal voor illustraties bij artikelen in de Vechtkroniek, het tijdschrift van de Historische Kring Loenen.

Het RHC Vecht en Venen heeft medewerking verleend aan het tot stand komen van de volgende publicaties: een eigen productie van de familie Van Boetzelaer over de Maartensdijkse buitenplaats Eyckenstein; een landschapsbiografie over Oostbroek, De Bilt; de Vinkeveense Groenteveiling Ons Belang; een publicatie over de Bilthovense onderwijsvernieuwer Kees Boeke (nog in bewerking); de documentaire Pronken en ploeteren aan de Vecht en het boek Vechtse Paradijzen van het productiehuis De Familie/Stichting de Groene Parels; een publicatie over het Bilthovense volksbuurtje Het Jodendom (nog in bewerking) en ten slotte nog een aantal kleinere, lokale publicaties over genealogie.

Educatie

Het RHC Vecht en Venen heeft op het gebied van educatie veel te bieden. Als onderdeel van het Cultuurhuis werkt het RHC Vecht en Venen samen met de scholengemeenschap Brokledede. Maar er zijn ook samenwerkingen geweest op het gebied van educatie met organisaties zoals SWIB (Samen Werken In Breukelen) en Stichting de Paraplu.

In 2009 is een begin gemaakt met het maken van lesmateriaal t.b.v. de RSG Brokledede in Breukelen. In januari 2010 zijn de lessen gestart. De leerlingen van de brugklassen maken kennis met historische bronnen door middel van rondleidingen en archieflessen. Tijdens de rondleidingen krijgen de kinderen een idee van de grote diversiteit aan archiefstukken die in de depots opgeslagen liggen, zoals beeld- en kaartmateriaal, charters, burgerlijke stand en gemeentearchieven uit verschillende tijdvakken. Door middel van een praktische opdracht kunnen leerlingen zien hoe archiefstukken een bijdrage kunnen leveren aan historisch onderzoek.

Er zijn twee lessen ontwikkeld met als thema:

Les 1: *'Iedereen' komt in het archief terecht!* (over bevolkingsregistratie)

Les 2 - *School 'sucks'. Of toch niet?* (over het belang en de organisatie van het onderwijs vroeger)

De archieflessen zijn in januari 2011 in aangepaste vorm gepresenteerd aan leerlingen met een autistische diagnose van de Berg en Boshschool te Bilthoven. Er volgden rondleidingen en opdrachten aan Havo 4 en 5.

Naast educatie voor scholieren biedt het RHC Vecht en Venen ook cursussen voor volwassenen. Middels de cursus genealogie raakt de klant bekend met de geschiedenis van de registratie van persoonsgegevens, zoeken in bronnen van overheid en kerk en het kunnen vertalen van de onderzoeksresultaten in een stamboom.

Op 11 januari 2010 heeft het RHC Vecht en Venen deelgenomen aan een Focusgroepgesprek Erfgoedinstellingen op landgoed Oostbroek om te bekijken op welke manier samenwerking tussen de verschillende erfgoedinstellingen gestimuleerd en verbeterd kan worden. In maart 2011 vond een vervolgbijeenkomst plaats.

Digitaal!

Het RHC Vecht en Venen heeft de afgelopen jaren ingezet op de ontwikkeling van een digitale toegang tot de collectie. Hiertoe wordt jaarlijks een selectie archiefstukken gescand door het digitaliseringsbedrijf Microformat. Microformat is een gespecialiseerd bedrijf dat zich al ruim dertig jaar bezig houdt met het omzetten van papieren archiefstukken naar nieuwe dragers. Het bedrijf werkt ook voor onder andere de Koninklijke Bibliotheek en het Nationaal Archief. De digitalisering van de bijzondere en meest waardevolle stukken van het RHC Vecht en Venen is daarmee in goede handen.

Onderzoek naar familiegeschiedenis is al jaren populair. De bronnen die gebruikt worden bij dit type onderzoek zijn gedigitaliseerd. Voor twee digitaliseringsprojecten op dit gebied ontving het RHC Vecht en Venen subsidie vanuit de Provincie via de Utrechtse Schatkamer. Het eerste project betrof het digitaliseren van een krantencollectie bestaande uit kranten uit De Bilt en de beeldcollectie van Kockengen. In totaal ontving het RHC Vecht en Venen € 42.930,- van de Utrechtse Schatkamer voor dit project. Het RHC Vecht en Venen bezit een unieke collectie kranten betrekking hebbend op het gebied De Bilt en omgeving.

Het betreft de volgende plaatselijke uitgaven en streeknieuws: Biltse Courant, periode 1914-1946; Bilthovense Courant, periode 1926-1946; Zomergids Biltse en Bilthovense Courant, periode 1936-1940; Biltse Post, periode 1971-1991; Biltse en Bilthovense Courant vanaf 1947 en Utrechts Nieuwsblad vanaf 1972. Het resultaat is dat deze collectie nu digitaal op tekst doorzoekbaar is.

Het tweede project betrof het digitaliseren van de veel geraadpleegde doop-, trouw-, en begraafboeken. Het RHC Vecht en Venen heeft deze bron volledig en op hoge kwaliteit kunnen digitaliseren zodat de klant deze kan doorzoeken. De Provincie Utrecht maakte via de Utrechtse Schatkamer een bedrag van € 5.950,- vrij. Het RHC Vecht en Venen is bijzonder verheugd dat deze bronnen door de subsidie van de Provincie Utrecht digitaal toegankelijk konden worden gemaakt en is de Provincie Utrecht daarvoor zeer erkentelijk.

De website van het RHC Vecht en Venen is de afgelopen jaren uitgebreid met een bronnenoverzicht, een groot aantal inventarissen en een gedeelte van de catalogus van de historische bibliotheek. Er is een fraaie toegang gemaakt voor de gegevens van de Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister

welke zich bevinden in de collectie van het RHC Vecht en Venen. De gegevens zijn raadpleegbaar middels een database. Zodra de klant de juiste gegevens van de persoon waarnaar hij of zij op zoek is heeft gevonden kan een kleurenscan van de desbetreffende bladzijde gedownload worden tegen betaling. Op deze manier is de Burgerlijke Stand op internet beschikbaar.

De gegevens van de Burgerlijke Stand van Mijdrecht, periode 1811-1862; Oudhuizen, periode 1818-1857 en Vinkeveen, periode 1811-1840 zijn op deze manier raadpleegbaar voor de klant. Van het bevolkingsregister zijn de volgende delen beschikbaar: Abcoude-Baambrugge en Abcoude-Proostdij, periode 1849-1939; Maarssen, periode 1850-1936; Maarssebroek, periode 1850-1857; Maarsseveen, periode 1830-1936; Mijdrecht, periode 1850-1936; Portengen-Noordeinde, periode 1850-1857; Vinkeveen en Waverveen, periode 1849-1940; Vreeland, periode 1850-1873; Waverveen en Waveren, periode 1815-1833 en Wilnis, periode 1859-1939.

De klant kan op de website van het RHC Vecht en Venen ook terecht voor de gegevens van de hinderwetvergunningen en de bouwvergunningen, echter zonder digitale afbeelding. Hierbij gaat het om de volgende hinderwetvergunningen: Abcoude-Baambrugge, periode 1859-1939; Abcoude-Proostdij, periode 1876-1939; Achttienhoven, periode 1880-1931; Breukelen-St. Pieters, periode 1896-1948; Breukelen, periode 1949-1988; Kockengen, periode 1908-1936; Laag Nieuwkoop, periode 1918-1936; Loenersloot, periode 1902-1960; Mijdrecht, periode 1882-1988; Nigtevecht, periode 1916-1939; Ruwiel, periode 1915-1934; Vinkeveen en Waverveen, periode 1882-1988; Westbroek, periode 1911-1956 en Wilnis, periode 1940-1988. De bouwvergunningen van Abcoude-Baambrugge, periode 1882-1941 en Abcoude-Proostdij, periode 1903-1941 zijn eveneens raadpleegbaar via de database. Ten slotte is het kadaster van Oudhuizen, periode 1832-1940 digitaal raadpleegbaar.

Verborgen verleden

Voor de klant die geïnteresseerd is in het verleden van zijn of haar familie zijn het bevolkingsregister, de burgerlijke stand en de doop-, trouw-, en begraafboeken belangrijke bronnen van informatie. De registratie van de doop, het huwelijk en de begrafenis wordt verplicht gesteld voor katholieke geestelijken in 1563 op het concilie van Trente waarna dit gebruik overgenomen werd door protestante kerkgenootschappen. In 1811 wordt de burgerlijke stand ingevoerd, een bevolkingsboekhouding bijgehouden door de burgerlijke overheid. Het bevolkingsregister wordt ingevoerd in 1850 na de derde algemene volkstelling, en vanaf 1920 vervangen door een systeem van familie of persoonskaarten.

Collectievorming en borging

De collectie van het RHC Vecht en Venen bestaat uit verschillende type archieven. Er zijn de kerkarchieven, huisarchieven, notariële archieven, familiearchieven. Maar het grootste deel van de collectie van het RHC Vecht en Venen bestaat uit het beheer, behoud en beschikbaarstelling van de gemeentelijke archieven.

Inventarisatiewerkzaamheden zijn essentieel voor het toegankelijk maken van het archief zodat de klant het archief kan raadplegen. Het doel van de uitvoering van de bewerking is het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid door materiele verzorging en inventarisatie van het archief. Na bewerking voldoet het archief aan de Archiefwet 1995 en kan worden overgedragen aan de archiefbewaarplaats. Het bewerkte archief wordt duurzaam bewaard en toegankelijk voor de burger wat bijdraagt aan een transparante overheid.

In de afgelopen jaren zijn verschillende archieven bewerkt:

- het secretarieearchief van de gemeente Abcoude tot 1980;
- archief van de gemeente Mijdrecht tot 1988;
- archief van de gemeente Wilnis van 1941 tot 1988;
- archief van de gemeente Breukelen van 1949 tot 2009;
- archief van de Technische Dienst Breukelen en Kokengen tot 1988;
- archief van de gemeente Kokengen en Ruwiel tot 1988;
- de hinderwetvergunningen van Breukelen van 1949-1988;
- archief van de gemeente De Bilt van 1932 tot 1987;
- aanvulling op het archief van de algemene begraafplaats Brandenburg;
- het gerecht Maarsseveen van 1652 tot 1817;
- archief gemeente Maarsseveen van 1818 tot 1949;
- bouwvergunningen in Mijdrecht van 1941 tot 1988;
- bouwvergunningen van Wilnis van 1940 tot 1988;
- bouwvergunningen van Vinkeveen en Waverveen van 1971 tot 1988;
- archief de gemeente Maarssen van 1957 tot 1989;
- archief van gemeente Abcoude van 1941 tot 1988;
- archief van de gemeente Breukelen van 1949 tot 1988.

Overbrenging van archieven

De gemeentelijke overheid is verplicht op grond van de Archiefwet 1995 archiefbescheiden die in aanmerking komen voor permanente bewaring na 20 jaar over te brengen naar het RHC Vecht en Venen. In de Archiefregeling 2009 staan de exacte voorwaarden en eisen voor over te brengen archief. De selectie van blijvend te bewaren bescheiden gebeurt op basis van de Gemeentelijke Selectielijst. Na twintig jaar verandert de juridische status van de archiefbescheiden. De openbaarheid van archiefbescheiden jonger dan twintig jaar wordt bepaald in de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Op basis van deze wet hebben burgers of organisaties het recht op informatie en/of inzage in beleidsdossiers. Na twintig jaar is niet langer de WOB van toepassing op de archiefbescheiden maar de Archiefwet. Overgebrachte archiefbescheiden zijn volgens de Archiefwet openbaar (tenzij volgens de wet anders bepaald) en de burger moet kosteloos de dossiers kunnen inzien. Daarnaast staat in de Archiefwet dat het archief in goede materiele conditie dient te verkeren zodanig dat het op lange termijn beschikbaar is.

Acquisitie van archieven

Het RHC Vecht en Venen heeft als doel een unieke historische collectie van de regio aan te leggen. Om dit doel te bereiken verwerft het RHC Vecht en Venen ook niet-overheidsarchief. Particuliere archieven zeer geliefd zijn bij het publiek voor historisch onderzoek, onderzoek naar de familiegeschiedenis, onderzoek in de beeld collecties en tentoonstellingen. Door een zorgvuldig acquisitiebeleid op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis ontstaat er een unieke collectie. Bij acquisitie is in de meeste gevallen sprake van een schenking door de archiefvormer of eigenaar. Een enkele keer gaat het RHC Vecht en Venen over tot aankoop.

Het Utrechts Archief heeft de afgelopen jaren verschillende archieven overgebracht naar het RHC Vecht en Venen. Deze archieven zijn met enthousiasme ontvangen door het RHC Vecht en Venen. Het gaat om het archief van de Hypotheekbewaarder te Utrecht, eigendomsovergangen, periode 1812-1832; doop-, trouw-, en begraafregisters van kerken, periode 1573-1964; notariële archieven, periode 1648-1915; dorps-gerechten, periode 1515-1811 en de Burgerlijke Stand, huwelijks bijlagen, periode 1811-1942.

Een bijzonder archief dat de collectie van het RHC Vecht en Venen heeft verrijkt is het archief van de Nederlandse Christen Vrouwenbond, afdeling Vinkeveen en Waverveen, periode 1947-1998 en Passage, afdeling Vinkeveen en Waverveen, periode 1998-2007. Ook is het archief van de gereformeerde kerk Westbroek geacquireerd.

Een unieke aanvulling op de collectie is de oorlogscorrespondentie van dhr. Dr. Klaas Heeringa via de kleinkinderen dhr. en mevr. Ruud en Willeke Heeringa. Dr. Klaas Heeringa nam op 1 januari 1933 afscheid als rijksarchivaris te Utrecht en vestigde zich vervolgens in Bilthoven. De documentatie omvat een aantal boeken en foto's. De kern van de collectie is echter een verzameling brieven, die de oud-archivaris schreef aan zijn zoon Dirk Heeringa, huisarts te Slikkerveer, in de periode 18 oktober 1940 – 30 november 1943. De brieven schetsen een beeld van het leven van de familie gedurende de oorlogsjaren. Over de ongemakken van de rantsoenering en beperkende maatregelen van de Duitsers, ongedwongen bezoeken aan vrienden en familie, over oorlogshandelingen in de omgeving en de geruchten die via de bridgeclub van mevrouw Heeringa de familie bereikten.

In de periode 2009 tot 2011 is het archief van de Stichting Samenwerkende Woningbouwverenigingen te Bilthoven geacquireerd. De Stichting is ontstaan na samenvoeging van de drie vroegere Biltse woningbouwverenigingen (de Algemene Biltse Woningbouwvereniging, Patrimonium en St. Jozef). Het archief geeft inzicht in het ontstaan van de woningbouwverenigingen en de bouw van de wijk Tuindorp rond 1920, het eerste grote complex voor sociale woningbouw in de gemeente De Bilt. Bekend was dat het oudste deel van het archief onder erbarmelijke omstandigheden bewaard werd. Hoewel de SSW het belang inzag van het deponeren van het oudste deel van het archief, duurde het tot oktober 2011 voordat de archieven in Breukelen werden afgeleverd. Inmiddels is er een begin gemaakt met het inventariseren van het archief.

Het archief dat door de Hervormde Gemeente De Bilt in 2011 in het RHC Vecht en Venen is gedeponereerd is een vervolg op het oude archief dat via Het Utrechts Archief is binnengekomen. Het omvat de periode na 1936 tot en met 1982, met hier en daar een enkel ouder stuk. Een aantal dozen, voornamelijk over eigendommen, is niet meeverhuisd naar Breukelen. De collectie omvat zo'n 50 archiefdozen.

In 2009 werd een bijzondere collectie stukken en voorwerpen van de voormalige luchtwachtpost te Loenen aan de Vecht (1921-1940) geschonken, nadat de Historische Kring Gemeente Loenen over dit onderwerp een boek had gepubliceerd.

In 2010 is het archief van de Christelijke basisschool De Flambouw te Nigtevecht in bewaring gegeven over de periode 1890 tot en met 1999. Van dit archief is een voorlopige inventarislijst samengesteld.

Ook ontving het RHC Vecht en Venen een grote aanvulling op het archief van de gereformeerde kerk te Loenen aan de Vecht. Deze aanvulling was aanleiding om de inventaris van dit archief geheel te herzien. De nieuwe toegang bevat stukken uit de periode 1891 tot en met 2008 en is beschikbaar voor historisch onderzoek.

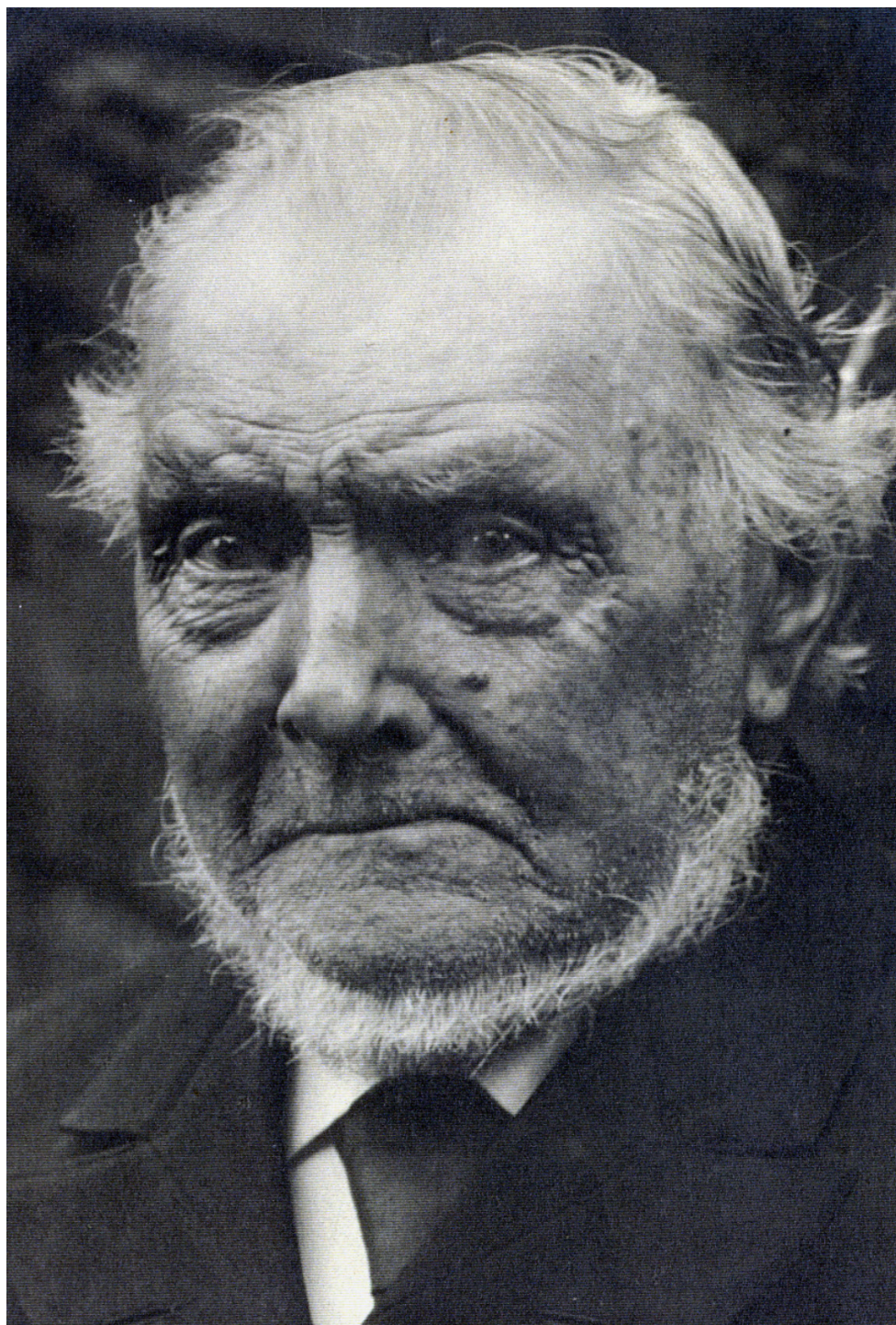
Acquisitie Topografisch Historische Atlas

De beeldcollectie, in jargon de Topografisch Historische Atlas genoemd, is uitgebreid met een paar prachtige collecties waaronder een collectie persfoto's en de collectie Bluemink.

In 2009 heeft het RHC Vecht en Venen een collectie persfoto's aangekocht van de heer Fernando de Soeten uit Utrecht. De collectie was bijeengebracht door zijn vader, de heer Fernando de Soeten sr. De Soeten sr. was een fanatiek verzamelaar van allerlei zaken en had een antiquariaat op de hoek van de Korte Jansstraat en Achter St. Pieter te Utrecht. Na het overlijden van zijn vader heeft de heer De Soeten jr. de collectie per gemeente gerubriceerd en vervolgens particulieren en archiefinstellingen benaderd om de foto's aan te kopen.

De collectie is in drie delen aangekocht. Het eerste deel omvat persfoto's van de plaatsen De Bilt, Achttienhoven, Breukelen, Groenekan, Loenen, Kockengen, Loenersloot, Loosdrecht, Maartensdijk, Mijdrecht, Nederhorst ten Berg, Nieuwersluis, Nigtevecht, Vinkeveen en Zuilen. Het merendeel van de foto's is afkomstig uit De Bilt. Een groot deel van de foto's uit de Vechtstreek was al verkocht aan een particuliere koper.

De tweede koop in 2010 bevatte naast foto's ook negen zogenaamde burgemeesterbladen met bijbehorende correspondentie. De Soeten schreef alle Utrechtse burgemeesters aan met het verzoek om een gemeentestempel, een handtekening en een pasfoto van de burgemeester. De wapens op deze bladen zijn gemaakt door de Utrechtse surrealistische schilder Joop Moesman, een vriend van Soeten sr. Ook van de burgemeesterbladen werd een aanzienlijk deel verkocht aan een particuliere koper uit Nieuwersluis. Tot slot werd in 2011 nog een collectie foto's van Oud-Zuylen en Kees Dudok de With aangekocht.

Het RHC Vecht en Venen verwierf in 2008 twee grote collecties met (glas)negatieven. Via Uitgever JP Tamminga te Duiven kwam het RHC in het bezit van een collectie van een kleine tweeduizend glas- en celluloid negatieven van de Arnhemse uitgever JosPe, inclusief de rechten. JosPe was tussen 1925 en 1989 een van de grootste uitgevers van prentbriefkaarten in Nederland. De unieke collectie omvat ansichtkaarten van alle gemeenten in het werkgebied van het RHC Vecht en Venen uit de periode 1955-1960.

Van nog grotere omvang is de collectie Jan Bluemink. De dochter van deze fotograaf uit Wilnis heeft de grote collectie glasnegatieven kosteloos aan het RHC Vecht en Venen afgedragen. De collectie is verpakt in acht archiefdozen. Het merendeel van de negatieven zijn pas- en portretfoto's, maar de collectie bevat ook enkele straatgezichten van Wilnis en aangrenzende gemeenten.

Historische Bibliotheek

Het RHC Vecht en Venen ontvangt regelmatig schenkingen voor de historische bibliotheek. Goed archiefonderzoek begint altijd bij de historische bibliotheek. De bibliotheek van het RHC Vecht en Venen biedt kennis over de geschiedenis van de regio. De schenker geeft het boek aan het RHC Vecht en Venen omdat hij of zij het archief een warm hart toedraagt.

Daarnaast werkt het RHC Vecht en Venen regelmatig mee aan publicaties door afbeeldingen te leveren en de auteurs te adviseren tijdens het archiefonderzoek. Het RHC Vecht en Venen vraagt in ruil een exemplaar van het boek. Daarnaast bezit het RHC Vecht en Venen een unieke collectie kranten

betrekking hebbende op het gebied De Bilt en omgeving. Het betreft plaatselijke couranten vanaf 1914 en het streeknieuws uit het Utrechts Nieuwsblad vanaf 1972. De catalogus is te raadplegen via de website. De kranten zijn digitaal te raadplegen via de website.

Restauratie

Naast acquisitie is restauratie onontbeerlijk voor het borgen van de kwaliteit van de collectie. In de periode van verslaglegging werden diverse archiefstukken gerestaureerd. De restauraties betroffen de doop-, trouw- en begraafregisters; de registers burgerlijke stand Loenersloot, Vinkeveen en Waverveen; de bevolkingsregisters Vinkeveen en Waverveen en Wilnis; de kadastrale leggers Abcoude, De Bilt, Breukelen, Loenen, Maarssen, Maartensdijk, Nigtevecht; kaartmateriaal Abcoude, Breukelen, Maarssen, De Ronde Venen en ten slotte enkele foto-albums van de brandweer te Maarssen.

Toezicht en inspectie

Het RHC Vecht en Venen is toezichthouder op de papieren en digitale informatiehuishouding op het gemeentehuis. Het RHC Vecht en Venen voert deze taak uit voor de drie deelnemende gemeenten en de gemeenschappelijke regelingen binnen de drie gemeenten. Het RHC Vecht en Venen houdt toezicht vanuit zijn wettelijke taak en denkt mee bij het versterken van een betrouwbare en efficiënte informatiehuishouding van de gemeentelijke organisatie en ondersteunt daarmee een transparante overheid.

De gemeente Maarssen is eind 2009 bezocht door de voormalige streekarchivaris dhr. Berghoef en de provinciaal archiefinspecteur mevr. Broos voor een inspectie. Het 'rapport inspectie archiefzorg en archiefbeheer Gemeente Maarssen' is op 2 maart 2010 door het college van Burgemeester en Wethouders besproken. In februari 2010 zijn de voormalige gemeente Breukelen en Loenen bezocht voor een quickscan. De Colleges van Burgemeester en Wethouders van de fusiepartners zijn vervolgens bericht over de te nemen maatregelen voor de informatievoorziening van de nieuwe gemeente Stichtse Vecht.

In het kader van de fusie van Abcoude en De Ronde Venen op 1 januari 2011 werd in 2010 een quickscan uitgevoerd naar de situatie van de DIV bij De Ronde Venen en de voormalige gemeente Abcoude. Op basis van het onderzoek berichtte de provinciaal archiefinspecteur mevr. Broos en de streekarchivaris dhr. Berghoef de colleges van Burgemeester en Wethouders in 2010.

In 2011 is door de plaatsvervangend streekarchivaris dhr. A. Hagen in samenwerking met mevr. Broos een inspectie betreffende de digitale informatievoorziening gestart bij gemeente De Bilt. Tijdens deze inspectie wordt gebruikt gemaakt van het toetsingskader RODIN ontwikkeld door LOPAI. De inspectie wordt in 2012 afgerond.

Ten slotte

Het RHC Vecht en Venen heeft na de centralisatie in 2009 een professionaliseringslag gemaakt. Het in gebruik nemen van een centrale locatie en het ontwikkelen van een digitale toegang is een grote stap geweest. Het wegvallen van de streekarchivaris die die zich ten volle heeft ingezet voor het RHC Vecht en Venen is een groot verlies geweest voor de organisatie. De organisatie sluit in 2011 deze periode af. Het RHC Vecht en Venen heeft aan zichtbaarheid en professionaliteit gewonnen en zal dit de komende beleidsperiode doorzetten.

Colofon

Breukelen, mei 2012

Het RHC Vecht en Venen is het samenwerkingsverband op archiefgebied tussen de gemeenten De Bilt, De Ronde Venen en Stichtse Vecht.

Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen
Schepersweg 6e
3621 JK Breukelen
Postbus 120
3620 AC Breukelen
telefoon: 0346-259425
e-mail: info@rhcvectenvenen.nl
website: <http://www.rhcvectenvenen.nl>
twitter: @rhcvv

Tekst: Bernadine Ypma MA i.s.m. medewerkers RHC Vecht en Venen
Foto's: collectie RHC Vecht en Venen
Ontwerp cover: Annemarie Zijl
Ontwerp binnenwerk: Bart de Zwart

Een digitale versie van dit document is beschikbaar op:
www.rhcvectenvenen.nl

